

olarak adlandırdığı felsefî anlayışta karar kılmış, böylece G. W. Leibnitz ve James Ward ile benzer bir yol izlemiştir. Modern Batı düşüncesiyle uyum halindeki felsefesinde güçlü bir Marksizm ve gizli bir Kant etkisi hissedilir (Armour, s. 65). İslâmî fikir hareketlerinin kelâmî-felsefî, tasavvufî, felsefî-bilimsel ve orta yol olarak adlandırılabilirliğini söyleyen Şerif başka bir açıdan İslâm düşüncesini dogmatizm (hem rasyonalist hem gelenekçi), tasavvuf ve rasyonalizm şeklinde üç kısma ayırır. Muhammed İkbâl'den sonra Hindistanlı müslümanlardan yurt dışında felsefe okuyan ikinci kişi olan Şerif üzerinde İkbâl'in büyük etkisi vardır (Sharif, *About Iqbal*, s. 4). İlkokul yıllarında şiirleriyle tanıdığı İkbâl ile İngiltere dönüşünde görüşmüş, dostlukları uzun yıllar devam etmiştir. Muhammed Şerif, bazı araştırmacılar tarafından İkbâl'le birlikte XX. yüzyılın en etkili iki müslüman filozofundan biri olarak kabul edilse de İkbâl kadar tanınmış değildir (Armour, s. 61). Ölümünden birkaç ay önce öğrencilerinden C. A. Kâdir'in basheditörlüğünde Miyân Muhammed Şerif onuruna bir armağan kitap neşredilmiştir; Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ve Asya'dan çeşitli felsefecilerin ve psikologların kaleme aldığı makalelerin yer aldığı bu eserde çalışmalarının bir listesi de bulunmaktadır (bk. bibl.).

Eserleri. Muhammed Şerif'in, bazıları konuşmaları ve makalelerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan yedi İngilizce eseri, editörlüğünü yaptığı bir eseri ve otuz civarında makale ve tebliği bulunmaktadır. 1. *A History of Muslim Philosophy: With Short Accounts of other Disciplines and the Modern Renaissance in Muslim Lands* (I-II, Wiesbaden 1963-1966; Karachi 1983; Delhi 1989). Daha çok M. M. Şerif imzasıyla tanınan yazarın en önemli çalışması kabul edilir. İngilizce geniş bir İslâm düşüncesi tarihinin bulunmaması sebebiyle 1957'de Pakistan hükümeti tarafından böyle bir eser hazırlamakla görevlendirilen Şerif'in editörlüğünü yaptığı kitabın I. cildi 1963 yılı sonlarında, II. cildi 1966'da yayımlanmıştır. Pakistan hükümetinin malî yönden desteklediği, birçok yazarın ortak ürünü olan eserde Doğu ve Batı dünyasından araştırmacıların başlangıcından günümüze kadar İslâm'da felsefe, edebiyat, müzik, hat, mimarlık ve siyasal düşünceye dair makaleleri yer almaktadır. Eser, geleneği yeniden yorumlama arayışlarının ciddi bir örneğidir ve bugün de önemini korumaktadır. Yazıldığı sıralarda etkili olan eser, çok boyutlu bir çalışmanın meydana gelmesini sağ-

lamakla birlikte iç bütünlük açısından bazı zaafı taşımaktadır. Ele alınan fikir akımlarının, şahsiyetlerle ilgili ayrıntı özelliklerin ve orijinal yönlerin ortaya konmaya çalışılması, ayrıca yeterince ilgi görmemiş olan İbn Haldûn sonrası dönemi kapsamı bakımından hak ettiği ilgiyi görmüş ve Arapça, Farsça, Malayca, Endonezyaca, Hırvatça'nın yanında dört cilt halinde Türkçe'ye de çevrilmiştir (*İslam Düşüncesi Tarihi*, ed. Mustafa Armağan, İstanbul 1990-1991). 2. *Three Lectures on the Nature of Tragedy* (Lahore 1947). Tragedinin doğasıyla ilgilenen modern bir okuyucunun bakışıyla Aristo'nun bu meseleyi ele alışını konu edinmektedir. 3. *Muslim Thought: Its Origin and Achievements* (Lahore 1951). İslâm düşüncesi hakkında genel bir değerlendirmenin yapıldığı, İslâmî fundamentalizmin bir tür sapkınlık olarak nitelendiği eser Urduca'ya tercüme edilmiştir (*Müselmenûn key Efkâr: İn ki İbtidâ or Câsilât*, Lahor 1963). 4. *About Iqbal and his Thought* (Lahore 1964). Altı makaleden oluşan eserin birinci bölümünde müellifin İkbâl'le tanışması ve bazı ortak hatıraları yer almış, ikinci bölümde İkbâl'in değişen Tanrı anlayışı üç farklı aşamada ele alınmıştır. Üçüncü bölüm, Hindistanlı Dr. Sachchidananda Sinha'nın İkbâl'in şairliğini tahlil edip sert biçimde eleştirdiği esere (*Iqbal: The Poet and his Message*, Allahabad 1947) Şerif'in cevap olarak yazdığı mektubu içerir. Dördüncü bölümde İkbâl ile Amerikalı çağdaşı William James'in kısa bir mukayesesi, beşinci bölümde İkbâl'in güzellik anlayışı ve altıncı bölümde onun sanat teorisi yer alır. 5. *Islamic and Educational Studies* (Lahore 1964). Müellifin İslâm maarifinin amacı, erken İslâmî dönemde siyaset teorisi, maarif ve İslâmî değerler, maarif ve hürriyet gibi konulara dair yedi yazısını içerir. 6. *Studies in Aesthetics* (Lahore 1964). Antik ve modern sanat felsefesiyle Şerif'in estetik teorisine dairdir. Müellifin üniversitede verdiği dersler ve sunduğu tebliğlerden hareketle kaleme aldığı bu eser Urduca'ya çevrilmiştir. 7. *National Integration and Other Essays* (Lahore 1965). Muhammed Şerif'in Pakistan'ın kuruluşundan sonra vatandaşlık, kadın hakları, sosyal gelişme ve millî entegrasyon gibi konularla ilgili radyo konuşmalarıyla beş yazısından oluşur. 8. *In Search of Truth: Philosophical Essays* (Lahore 1966). Ölümünün ardından yayımlanan bu eser de Şerif'in yazlarından bir derlemesidir. Gazzâlî'nin *Tehâfütü'l-felâsife*'sinin İngilizce tercümesi Şerif'in gözetiminde yapılmıştır (*Al-Ghazali's Tahafut Al-Fala-*

sifah: Incoherence of the Philosophers, trc. Sabih Ahmad Kamali, Lahore 1958).

BİBLİYOGRAFYA :

M. M. Sharif, "Dialectical Monadism", *Contemporary Indian Philosophy* (ed. S. Radhakrishnan v.dğr.), London 1952, s. 563-590; a.mlf., *About Iqbal and his Thought*, Lahore 1964, s. 1-8; *A History of Muslim Philosophy* (ed. M. M. Sharif), Wiesbaden 1963-66, I, vii, 12-13; II, 1660-1661; C. A. Qadir, "Preface", *The World of Philosophy: Studies Prepared in Honour of Professor M. M. Sharif* (ed. C. A. Qadir), Lahore 1965, s. iii-iv; a.mlf., *Philosophy and Science in the Islamic World*, London 1991, s. 171-173; Naeem Ahmad, "Preface", *Philosophy in Pakistan* (ed. Naeem Ahmad), Lahore 1996, s. xv-xvi; a.mlf., "Biographical Notes", a.e., s. 295-296; R. V. de Smet, "Philosophical Activity in Pakistan: 1947-1961", a.e., s. 297-300, 321, 378-387; D. Taillieu v.dğr., *A Descriptive Bibliography of Allama Muhammad Iqbal (1877-1938)*, Leuven 2000, s. 236-238; *Associations of Social Scientists: An Analytical Study* (ed. Inayatullah), Islamabad 2006, s. 10, 17, 20, 164, 182-183; M. Süheyl Umar, "Modern İslâm Dünyasında İslâm Felsefesi: 63. Bölüm: Pakistan", *İslâm Felsefesi Tarihi* (ed. Seyyid Hüseyin Nasr – Oliver Leaman, trc. Şamil Öçal, Hasan Tuncay Başoğlu), İstanbul 2007, III, 329-334; L. Armour, "Putting Islam and 'The West' Together Again: The Philosophy of M. M. Sharif", *Migrating Texts and Traditions* (ed. W. Sweet), Ottawa 2012, s. 61-78; E. F. Carritt, "M. M. Sharif. Beauty: Objective or Subjective? (p. 87). Beauty and Expression (p. 118). The Nature of Tragedy (p. 105). (Ashraf Publications Co., Lahore.)", *Philosophy*, XXVI/98, London 1951, s. 266-267; Yaşar Kutluay, "A History of Muslim Philosophy: With Short Accounts of Other Disciplines and the Modern Renaissance in Muslim Lands (Kitap Tanıtma)", *AÜİFD*, XIII/1 (1965), s. 57-58; B. A. Dar, "M. M. Sharif 1893-1965", *Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association 1966-1967*, XL, Ohio 1967, s. 125-127; G. F. Hourani, "A History of Muslim Philosophy: With Short Accounts of Other Disciplines and the Modern Renaissance in Muslim Lands (Book Review)", *JAOS*, LXXXVIII/3 (1968), s. 601-602; İbrahim Kalın, "History of Islamic Philosophy", *Teaching Philosophy*, XXVI/4, Charlottesville, Virginia 2003, s. 397-399.

ÖMER FARUK CAN

ŞERİF MEHMED EFENDİ

(ö. 1040/1631)

Osmanlı âlimi.

Nev'îzâde Atâî 960 (1553) yılı civarında, Kâtib Çelebi 964'te (1557) doğduğunu zikreder. Kaynaklarda daha ziyade Atâî'nin benimsediği tarih esas alınmışsa da Kâtib Çelebi'nin verdiği tarih daha doğru olmalıdır. Doğum yeri sadece *Kâmûsü'l-a'lâm*'de İstanbul olarak gösterilmiş olup *Menâkıbnâme*'de zikredilen bilgilere göre bunun doğru olması gerekir. Adı bazan Seyyid Mehmed olarak da yazılmıştır. Zeyniye tarikatının Eğirdir kolu şeyhle-

rinden Şeyh Burhâneddin'in (ö. 970/1562) torunudur. Dedesinin dedesi, dedesi ve babası gibi ailedeki birçok kişinin adının Mehmed olması dolayısıyla bazı kaynaklarda babasının Şerifi mahlasına nisbetle Şerîfzâde diye anılmıştır. Eserlerinde kendisini daha çok "Şerîf" mahlasıyla tanıttığı görülmektedir.

Çeşitli âlimlerin meclislerinde ders gören Şerif Mehmed ileride şeyhülislâm olacak olan Bayramzâde Zekeriyâ Efendi'nin hizmetine girdi. Zekeriyâ Efendi, Anadolu kazaskerliğine getirildiğinde 990'da (1582) Şerif Mehmed'i yanına tezkireci olarak aldı, *Menâkıbnâme*'de verilen bilgiye göre bu ilk görevinden sonra Edirne'de müderris oldu, 1000 (1592) yılında Zekeriyâ Efendi'nin inşa ettirdiği medresede ve Zal Mahmud Paşa, Gazanfer Ağa, Sahn-ı Semân, Vâlide Sultan, Süleymaniye medreselerinde görev yaptı. 1013 Saferinde (Temmuz 1604) Halep kadılığına tayin edildi; Galata, Şam ve Mekke gibi yerlerde kadılık görevini sürdürdü, 1020'de (1611) vazifesinden ayrılıp İstanbul'a gitti. 1024'te (1615) Edirne kadılığına, ertesi yıl Mısır'a tayin edildi, bir yıl sonra görevinden alındı. 1027'de (1618) İstanbul hâkimi ve ertesi yıl Anadolu kazaskeri oldu. 1621'de emekliliğinin ardından kendisine Rodosçuk kazası arpalık olarak verildi. 1623'te Cem'iyet-i Câmî Vak'ası'nda (Fâtih Camii olayı) bulunduğu için Bursa'ya sürüldü. IV. Murad tahta çıkınca affedilip arpalıkları geri verildi. 1033'te (1624) tekrar Anadolu kazaskeri, bunun yanında 1625'te nakübüleşraf oldu. Aynı yıl Rumeli kazaskerliğine tayin edildi, yine aynı yıl içinde görevinden geri çekilip Dimetoka arpalığına lâıyk görüldü. 1630'da kızını amcasının oğlu Allâme Şeyhî Efendi ile evlendirerek onun adına nakübüleşraflık görevinden feragat etti. 8 Zilkade 1040 (8 Haziran 1631) tarihinde vefat etti, kabri Eyüp Mezarlığı'ndadır.

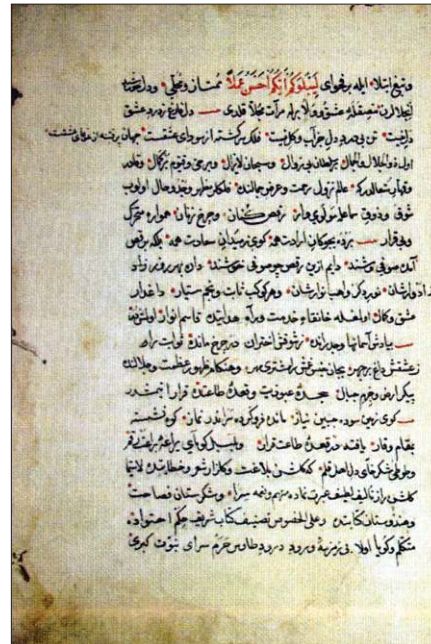
Şerif Mehmed Efendi'nin eserlerinde verdiği bilgilerden İstanbul'da bulunduğu sıralarda sarayla yakın ilişki içinde olduğu, *Menâkıbnâme*'den Eğirdir'deki Nis adasından alınan haracın bir kısmı amcası Seyyid Mahmud Efendi'ye tahsis edildiğinden hocası Zekeriyâ Efendi vasiyetiyle III. Murad'la görüştüğü anlaşılmaktadır. Günümüze ulaşan beş mensur eserini III. Mehmed'e sunan Şerif Mehmed, zaman zaman padişahın huzuruna çıkıp onun gece sohbetlerine katıldığını, gündüzleri de gölgesi gibi "ayağına yüzler sürüp" kendisine daima hizmet ettiğini söyler. *Mesâlikü'l-memâlik* tercümesinin girişinde yer alan bilgiler sarayda mütercimlik

yaptığını, padişahın onunla görüşmesinde çeviri konusundaki maharetinin etkili olduğunu düşündürmektedir. Nitekim elde mevcut üç tercümesini de padişahın siparişi üzerine gerçekleştirmiştir. Hatta *Münâzara-i Tûfî vü Zâg*'ı acele tercüme etmesinin istediğini ve tercüme için dört gün içinde tamamladığını ifade eder. Cifre dair *ed-Dürü'l-munazzam*'ı ilgi alanına girmemesine rağmen padişah emrettiği için Türkçe'ye çevirdiğini ve bu işi yaparken çok zorlandığını belirtir. Meslek hayatına başladığı dönemden vefatına kadarki süreçte Şeyhülislâm Bayramzâde Zekeriyâ Efendi, Şeyhülislâm Yahyâ Efendi, Ahîzâde Hüseyin gibi dönemin ileri gelen şair ve âlimleriyle tanışmış, onlarla arkadaş olmuştur. Tabib Emir Çelebi'nin (ö. 1638) *Enmûzecü't-tıb* adlı eserine amcasının oğlu Allâme Şeyhî ve Ahîzâde Hüseyin gibi âlimlerle birlikte takriz yazması bu ilişkilerin somut bir göstergesidir. Kendisinden bahseden kaynaklarda onun iyi bir âlim, aynı zamanda şiirde ve inşa da güçlü olduğu belirtilir.

Eserleri. 1. *Menâkıb-ı Şeyh Burhâneddin*. Başta müellifin dedesi Şeyh Burhâneddin olmak üzere aynı aileye mensup Şeyhülislâm Berdaî, Pîrî Halife (Şeyh Mehmed Hüyî) ve Çelebi Sultan (Şeyh Mehmed Çelebi) gibi Zeyniyye tarikatının Eğirdir kolunda postnişin olmuş şeyhlerin men-

kibelerinin derlendiği bu eser Eğri seferi dönüşünde III. Mehmed'e sunulmuştur. Üzerinde yüksek lisans tezi hazırlanan eser Sadık Yazar tarafından neşredilmiştir (bk. bibl.). 2. *Tercüme-i Münâzara-i Tûfî vü Zâg*. Müellifi belirtilmeyen Farsça bir eserin tercümesidir (İstanbul 1287). 3. *Tercüme-i Miiftâh-ı Cifrü'l-câmi'* ve *misbâhu'n-nûrî'l-lâmi'*. Abdurrahman el-Bistâmî'nin *Miiftâhu'l-cifri'l-câmi'* adlı eserinin çevirisidir. 1006 (1597-98) yılında III. Mehmed'in isteğiyle yapılan çevirinin bazıları minyatürlü sekiz nüshası tesbit edilmiştir. Bahattin Yaman eserdeki minyatürler üzerinde bir doktora tezi hazırlamıştır (bk. bibl.). 4. *Tercüme-i Mesâlikü'l-memâlik*. İbn Hurdâzbih'in *el-Mesâlik ve'l-memâlik* adlı eserinin tercümesidir. III. Mehmed dönemi devlet adamlarından Gazanfer Ağa'nın isteğiyle yapılan tercümenin tek nüshası Bologna Kütüphanesi'nde kayıtlıdır (Marsigli, nr. 3611). 5. *Tercüme-i Ferruhnâme (Kıssa-i Ferruh u Hümâ)*. Yine III. Mehmed'in isteği üzerine yazılan bu eser, Muhammed adlı bir şairin XIV. yüzyılın sonlarında kaleme aldığı *'İşknâme (Tuşfenâme)* adlı manzum eserin mensur tercümesidir. Ferruh ve Hümâ adlı iki kişi arasında geçen klasik bir aşk hikâyesinin konu edildiği eserin biri minyatürlü üç nüshası belirlenmiş olup üzerinde yüksek lisans çalışması

Serif Mehmed Efendi'nin mensur *Ferruh u Hümâ* adlı hikâyesinin ilk iki sayfası (TSMK, Revan Köşkü, nr. 1484)

yapılmıştır (bk. bibl.). 6. *Tahmîs-i Kasîde-i Bürde*. Kâtibî Hâfız Seyyid Hüseyin b. Seyyid Ali el-Amâsî'nin 1631 yılı civarında tertip ettiği *Kaşîdetü'l-Bürde*'nin iki tahmîsini, bir Farsça ve beş Türkçe tercümesini içeren bir mecmuanın içinde yer almaktadır. Bu mecmuanın on civarında nüshası tesbit edilmiştir (meselâ bk. Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr. 3715). 7. *Na-kîbü'l-eşrâf Defteri*. Müellifin nakîbüleşraflık görevinde bulunduğu dönemde Osmanlı toplumundaki seyyidler kayıt altına almak için tuttuğu, İstanbul Müftülüğü Şer'iyye Sicilleri Arşivi'nde bulunan defter 1625-1630 yılları arasını içerir.

BİBLİYOGRAFYA :

Şerif Muhammed Efendi'nin *Menâkıbu'l-Evliyâ'su: İnceleme-Metin-İndeks* (haz. Seda Uysal, yüksek lisans tezi, 2011), Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, hazırlayanın girişi, s. 13-24; Şerif Mehmed'in *Mensur Ferruh u Hüma Hikâyesi: İnceleme-Metin (76^a-154^a)* (haz. Zeynep Namoğlu, yüksek lisans tezi, 2013), Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, hazırlayanın girişi, s. 2-5; Kınalızâde, *Tezkire*, I, 172; Atâi, *Zeyli Şekâik*, s. 77-78, 742-744; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1665; Ahmed Nazif Efendi, *Riyâzü'n-nûkabâ*, Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud Efendi, nr. 4590, vr. 8^a; Mehmed Süreyyâ, *Sicill-i Osmanî* (haz. Nuri Akbayar, s. nşr. Seyit Ali Kahraman), İstanbul 1996, II, 546; Bahattin Yaman, *Osmanlı Resim Sanatında Kıyamet Alametleri: Tercüme-i Cifrü'l-Câmî' ve Tasvirli Nüshaları* (doktora tezi, 2002), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; Reşat Öngören, *Tarihte Bir Aydın Tarikatı: Zeyniler*, İstanbul 2003, s. 121; Sadık Yazar, *Eğirdirli Münevver Bir Ailenin Hikâyesi: Şerif Mehmed'in Menâkıb-ı Şeyh Burhâneddîn'i*, İstanbul 2012; Neşet Köseoğlu, "Eğirdirli Şair Şerifi ve Babası ile Oğlu", *Ün*, I/7, Isparta 1943, s. 104-105; *Kâmûsü'l-a'lâm*, IV, 2856.

SADIK YAZAR

ŞERKÂVÎ, Abdurrahman Ahmed

(عبد الرحمن أحمد الشرفاوي)

Abdurrahmân Ahmed eş-Şerkâvî
(1920-1987)

Hikâye, roman ve tiyatro yazarı, şair, hürriyet için verdiği mücadeleyle tanınan Mısırlı yazar.

10 Kasım 1920'de Mısır'ın Menûfiye vilâyetine bağlı Şibînülkevm'in merkezi olan Delâtûn köyünde doğdu. Kur'an'ı ezberledi, ilkokulun ardından Kahire'de büyük kardeşleriyle birlikte liseyi bitirdi. Bu arada okuduğu halk hikâyeleri ve edebî eserlerden etkilendi. Babasının isteği üzerine 1939'da Kahire'deki I. Fuâd Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girdi. Aynı zamanda Edebiyat Fakültesi'ne devam ederek Tâhâ Hüseyin, Mustafa Abdürrâzık ve Ahmed

Abdurrahman
Ahmed
eş-Şerkâvî

Emîn gibi meşhur hocaların derslerine ve konferanslarına katıldı, eski ve yeni Arap edebiyatına dair geniş bir kültür edindi.

1943 yılında Hukuk Fakültesi'nden mezun olunca iki yıl avukatlık yaptı, daha sonra Eğitim Bakanlığı'nda tahkikat müfettişliğine tayin edildi. Bir yandan da edebiyatla ilgili araştırmalarını sürdürdü. Tâhâ Hüseyin, Abbas Mahmûd el-Akkâd, İbrâhim Abdülkâdir Mâzinî, Muhammed Avad, Muhammed Hüseyin Heykel, Tevfik el-Hakîm gibi döneminin edebiyat otoriteleri vasıtasıyla Arap edebiyatı dışında Fransız, İngiliz, Alman ve Yunan edebiyatları alanında da bilgi edinmeye çalıştı (Kemâl M. Ali, s. 46). Özellikle hemşehrisi olan yazar Sa'd Mekkâvî'den çok etkilendi. Anton Pavloviç Çehov, Maksim Gorki, Vladimir Vladimiroviç Mayakovski gibi ünlü Rus yazar ve şairlerini onun sayesinde tanıdı (a.g.e., s. 51). Eğitim Bakanlığı'ndan izinli olarak bir yıllığına (1950-1951) gittiği Paris'te edebiyat, fikir ve sanat hareketlerini izleme imkânı buldu. 1956'da Eğitim Bakanlığı'ndaki görevinden ayrıлып kendini edebiyat çalışmalarına verdi, ayrıca çıkarılmasına yardımcı olduğu eş-Şa'ib, el-Cumhûriyye, el-Mısrî, el-Fecrû'l-cedid, et-Te'avvür, el-Ğad gibi dergi ve gazetelerin yazı işlerinde görev aldı. Ardından *Rûz el-Yûsuf* dergisi yazı işleri müdürlüğü ve 1971-1977 arasında idare meclisi başkanlığı yaptı, daha sonra *eI-Ehrâm* gazetesinde yazarlığa başladı. Yazılarında edebiyatın, çağın anlayışına uygun biçimde Arap milleti ve toplumunun sorunlarına cevap verecek şekilde yenileştirilmesi gereğini savundu. Ayrıca bazı önemli resmî görevler de üstlendi. 1975'te İnsan Hakları Derneği başkanı, 1976'da Radyo-Televizyon Birliği ve ardından Mısır Edebiyatçılar Derneği, Pen Kulüp, Hikâye Kulübü üyesi oldu. 1977'de Sanat, Edebiyat ve Sosyal Bilimler Yüksek Konseyi genel sekreterliğine getirildi, Basın Yüksek Konseyi ve Şûrâ Konseyi üyeliklerine seçildi. 1978'de Afrika-Asya Dayanışma Örgütü genel sekreterliğini ve

1981'de başkanlığını üstlendi. Şerkâvî'ye 1974'te edebiyat dalında devlet takdir ödülü, 1975'te birinci dereceden ilim ve sanat madalyası ile sanat altın madalyası verildi. Şerkâvî, doğduğu güne denk gelen 10 Kasım 1987'de Kahire'de vefat etti. İzzet, Ahmed, Şerif ve Eymen adlarında dört oğlu vardır.

Üniversitedeki öğrencilik yıllarından itibaren kardeşleriyle birlikte İngiliz işgaline karşı baş kaldıran halkın saflarında fiilen mücadele eden Şerkâvî kalemıyla de mücadelesini sürdürmüş, yazı işleri müdürü olduğu *eI-Talî'a* dergisinden (1943-1946) başlayarak birçok dergi ve gazetede bu konuda yazılar yazmış, solculuğu ve sosyalist akımın ilkelerini savunmuş, hapse girmiş, yoksullardan ve zayıflardan yana olmayan hiçbir devrimin başarı kazanamayacağını söylemiş, kendisi siyasi bir görev almamakla birlikte Cemal Abdünnâsır ile Enver Sedat siyasetinin önde gelen destekçileri arasında yer almıştır. Edebî hayatına 1936'da henüz lise öğrencisi iken *Rûz el-Yûsuf* dergisinde yayımladığı şiirle başlayan Şerkâvî, 1938'de Louis Aragon'un "Les yeux d'Elsa" adlı Fransızca şiirini "Uyünü İlzâ" adıyla tercüme etmiş ve şiirini üniversite mezunlarının çıkardığı *Râbîtatü'ş-şebâb* dergisinde neşretmiştir. Bunu vatan ve insan sevgisini terennüm eden diğer şiirleri izlemiştir. Serbest şiir tarzında kaleme aldığı tiyatro eserleri dışındaki lirik şiirlerinde gurbet, yalnızlık, mahrumiyet, hürriyet özlemi, sevgi-hüzün, tabiatla kaynaşma, tedirginlik ve çelişki gibi unsurların yer aldığı görülür. Şiirlerinde tekrar ve ironi yanında kültür seviyesi düşük olan halka yönelik bir üslûpla yazdığı eserlerde romantik yaklaşım baskındır. Şerkâvî, Arap şiirinin biçim ve içerik bakımından modernleştirilmesini savunmuştur.

1943-1956 arasında yazdığı kısa hikâyeleri dergi ve gazetelerde yayımlanmış, bu hikâyeler iki koleksiyon halinde toplanmış, daha sonra tamamı bir araya getirilmiştir. 1950'li ve 1960'lı yıllarda kaleme aldığı romanların ortak yanı olayların köyde geçmesi, yer yer halk dili kullanılmış olması, onurlu bir hayat yaşanması, hürriyet ve sosyal adaletin gerçekleştirilmesi, halkın yararına toplumsal değişimin zarureti gibi hususlardır. Özellikle *eI-Arz* adlı eseri Mısır köylerine realist bakış çığırını açan ilk roman kabul edilmiştir (Kemâl M. Ali, s. 93). Tiyatro, dram ve opera türü eserlerinde İslâm tarihinin olaylarından esinlenmiş, bunlarda insanî sorunlar, sömürgeciler ve sömürgecilik, zulüm ve zalimler